

Deadlock - rešenja**DL1.**

Sistem je u bezbednom stanju - sekvenca P1, P0, P2 dovede do zadovoljenja potreba svih procesa.

Proces P1 najpre uzima još dve instance resursa, a zatim ih vraća:

Proces	Allocation	Max	Need	Available
P0	5	10	5	1
P1	4	4	0	
P2	2	9	7	

Proces	Allocation	Max	Need	Available
P0	5	10	5	5
P1	završio aktivnosti			
P2	2	9	7	

Proces P0, zatim, uzima još pet instanci resursa, a potom ih vraća:

Proces	Allocation	Max	Need	Available
P0	10	10	0	0
P1	završio aktivnosti			
P2	2	9	7	

Proces	Allocation	Max	Need	Available
P0	završio aktivnosti			10
P1	završio aktivnosti			
P2	2	9	7	

Na kraju, proces P2 uzima još sedam instanci resursa:

Proces	Allocation	Max	Need	Available
P0	završio aktivnosti			3
P1	završio aktivnosti			
P2	9	9	7	

Proces	Allocation	Max	Need	Available
P0	završio aktivnosti			12
P1	završio aktivnosti			
P2	završio aktivnosti			

DL2.

Sistem nije u bezbednom stanju. Na primer, za sekvencu P1, P0, P2, proces P1 bi zadovoljio svoje potrebe i vratio resurse, ali se sistem može dovesti u zastoj ukoliko P0 zatraži maksimalan broj instanci resursa.

DL3.

- (a) Najpre se određuje matrica potreba - *need* (svaki element matrice *need* se računa kao razlika odgovarajućih elemenata matrica *max* i *allocation*):

	<i>Allocation</i>			<i>Max</i>			<i>Need</i>			<i>Available</i>		
Proces	A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C
P0	0	1	0	7	5	3	7	4	3	3	3	2
P1	2	0	0	3	2	2	1	2	2			
P2	3	0	2	9	0	2	6	0	0			
P3	2	1	1	2	2	2	0	1	1			
P4	0	0	2	4	3	3	4	3	1			

Zatim se primenom bankarskog algoritma pronalazi sekvenca P1, P3, P4, P2, P0 koja dokazuje da je sistem u stabilnom stanju ¹.

- (b) Proces P1 izdaje zahtev za dodelom reursa $request=(1,0,2)$. Primenićemo algortiam koji razrešava zahteve za dodelom resursa.

Najpre se proverava da li je $request \leq available$. Kako je $(1,0,2) \leq (3,3,2)$, uslov je ispunjen, pa se zatim obavlja kvazi-dodela resursa na osnovu zahteva.

	<i>Allocation</i>			<i>Max</i>			<i>Need</i>			<i>Available</i>		
Proces	A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C
P0	0	1	0	7	5	3	7	4	3	2	3	0
P1	3	0	2	3	2	2	0	2	0			
P2	3	0	2	9	0	2	6	0	0			
P3	2	1	1	2	2	2	0	1	1			
P4	0	0	2	4	3	3	4	3	1			

Zatim se primenom bankarskog algoritma pronalazi sekvenca P1, P3, P4, P0, P2 koja zadovoljava uslove stabilnosti. To znači da će sistem ispuniti zahtev P1(1,0,2)

- (c) Sistem neće odobriti zahtev procesa P4 za dodelu resursa: $request=(3,3,0)$, jer je zahtev veći od raspoloživih resursa.
- (d) Sistem neće odobriti zahtev procesa P0 za dodelu resursa: $request=(1,2,2)$, jer se posle obavljene kvazi-dodele, sistem ne nalazi u stabilnom stanju.

	<i>Allocation</i>			<i>Max</i>			<i>Need</i>			<i>Available</i>		
Proces	A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C
P0	1	3	2	7	5	3	6	2	1	2	1	0
P1	2	0	0	3	2	2	1	2	2			
P2	3	0	2	9	0	2	6	0	0			
P3	2	1	1	2	2	2	0	1	1			
P4	0	0	2	4	3	3	4	3	1			

- (e) Sistem će odobriti zahtev procesa P4 za dodelu resursa: $request=(1,1,0)$, jer je $request \leq available$, tj. $(1,1,0) \leq (3,3,2)$, a sistem se posle obavljene kvazi-dodele, nalazi u stabilnom stanju (sekvenca P3, P4, P1, P2, P0).

¹ Uvek se polazi od procesa sa manjim zahtevima, a kasnije se rešavaju problemi najzahtevnijih procesa..

	<i>Allocation</i>			<i>Max</i>			<i>Need</i>			<i>Available</i>		
Proces	A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C
P0	0	1	0	7	5	3	7	4	3	2	2	2
P1	2	0	0	3	2	2	1	2	2			
P2	3	0	2	9	0	2	6	0	0			
P3	2	1	1	2	2	2	0	1	1			
P4	1	1	2	4	3	3	3	2	1			

DL4.

- (a) Svaki element matrice *need* se računa kao razlika odgovarajućih elemenata matrica *max* i *allocation*:

	<i>Allocation</i>				<i>Max</i>				<i>Need</i>			
Proces	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D
P0	0	0	1	2	0	0	1	2	0	0	0	0
P1	1	0	0	0	1	7	5	0	0	7	5	0
P2	1	3	5	4	2	3	5	6	1	0	0	2
P3	0	6	3	2	0	6	5	2	0	0	2	0
P4	0	0	1	4	0	6	5	6	0	6	4	2

- b) Sistem je u bezbednom stanju, jer sledeća sekvenca procesa zadovoljava uslove stabilnosti:
- P0 uzima (0,0,0,0) a zatim vraća (0,0,1,2) $\Rightarrow available=(1,5,3,2)$,
  - P3 uzima (0,0,2,0) a zatim vraća (0,6,5,2) $\Rightarrow available=(1,11,6,4)$,
  - P2 uzima (1,0,0,2) a zatim vraća (2,3,5,6) $\Rightarrow available=(2,14,11,8)$,
  - P1 uzima (0,7,5,0) a zatim vraća (1,7,5,0) $\Rightarrow available=(3,14,11,8)$,
  - P4 uzima (0,6,4,2) a zatim vraća (0,6,5,6) $\Rightarrow available=(3,14,12,12)$.
- c) Najpre se proverava da li je $request \leq available$. Kako je $(0,4,2,0) \leq (1,5,2,0)$, uslov je ispunjen, pa se zatim obavlja kvazi-dodela resursa na osnovu zahteva. Procesu P1 dodeljujemo (0,4,2,0):

	<i>Allocation</i>				<i>Max</i>				<i>Need</i>			
Proces	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D
P0	0	0	1	2	0	0	1	2	0	0	0	0
P1	1	4	2	0	1	7	5	0	0	3	3	0
P2	1	3	5	4	2	3	5	6	1	0	0	2
P3	0	6	3	2	0	6	5	2	0	0	2	0
P4	0	0	1	4	0	6	5	6	0	6	4	2

Posle dodele resursa, slobodna je 1 instanca resursa A i 1 instanca resursa B, odnosno $available=(1,1,0,0)$.

Sistem je u bezbednom stanju, jer sledeća sekvenca procesa zadovoljava uslove stabilnosti:

- P0 uzima (0,0,0,0) a zatim vraća (0,0,1,2) $\Rightarrow available=(1,1,1,2)$,
- P2 uzima (1,0,0,2) a zatim vraća (2,3,5,6) $\Rightarrow available=(2,4,6,6)$,
- P3 uzima (0,0,2,0) a zatim vraća (0,6,5,2) $\Rightarrow available=(2,10,9,8)$,

- P1 uzima (0,3,3,0) a zatim vraća (1,7,5,0) $\Rightarrow available=(3,14,11,8)$,
- P4 uzima (0,6,4,2) a zatim vraća (0,6,5,6) $\Rightarrow available=(3,14,12,12)$.

Sistem odobrava zahtev za dodelom resursa.

DL5.

- (a) Sistem nije u stanju zastoja. Primenom algoritma za detekciju zastoja može se dokazati da postoji sekvenca P0, P2, P3, P1, P4 nakon koje bi svi procesi završili svoje aktivnosti. Interesantno je da sistem u trenutku t_0 nema raspoloživih resursa, međutim u sistemu postoje dva procesa koji ne traže ni jedan dodatni resurs (proces P0 i P2). Oni mogu da obave svoje aktivnosti i vrate resurse, koji se zatim mogu dodeliti drugim procesima.
- Kada P0 završi svoje aktivnosti, oslobodiće 1 instancu resursa B. Posle toga je $available=(0,1,0)$.
  - Kada P2 završi svoje aktivnosti, oslobodiće po 3 instance resursa A i C. Nakon toga je $available=(3,1,3)$.
  - Proces P3 je najmanje zahtevan, tako da mu sistem može dodeliti jednu instancu resursa A. Kada P3 završi svoje aktivnosti, on vraća (3,1,1) instanci resursa sistemu, pa je $available=(5,2,4)$.
  - Zatim P1 uzima (2,0,2) i vraća (4,0,2) $\Rightarrow available=(7,2,4)$
  - Na kraju, P4 uzima (0,0,2) i vraća (0,0,4) $\Rightarrow available=(7,2,6)$
- Kada svi procesi završe svoje aktivnosti, na sistemu ostaje 7 instanci resursa A, dve instance resursa B i 6 instanci resursa C.
- (b) Sistem je u stanju zastoja. U trenutku t_0 , na sistemu nema raspoloživih resursa, međutim proces P0 ne traži ni jedan dodatni resurs. On može da obavi svoje aktivnosti i oslobodi jednu instancu resursa B. Posle toga je $available=(0,1,0)$. Međutim, dalje ni jedan proces ne može da zadovolji svoje potrebe za resursima.

DL6.

Sistem nije u stanju zastoja, jer postoji sekvenca P0, P2, P3, P1, P4 posle koje će svi procesi završiti svoje aktivnosti.

- P0 uzima (1,0,0) a zatim vraća (2,1,0) $\Rightarrow available=(2,1,1)$
- P2 uzima (0,1,0) a zatim vraća (2,1,2) $\Rightarrow available=(4,1,3)$
- P3 uzima (1,0,0) a zatim vraća (2,1,1) $\Rightarrow available=(5,2,4)$
- P1 uzima (2,0,0) a zatim vraća (4,0,2) $\Rightarrow available=(7,2,6)$
- P4 uzima (0,0,2) a zatim vraća (0,0,4) $\Rightarrow available=(7,2,8)$

Memorija - rešenja**M1.**

- (a) overlay 1: $GP+A = 60K+20K = 80K$
overlay 2: $GP+B+D+E = 60+50+40+70 = 220K$
overlay 3: $GP+C+F = 60+40+70 = 170K$
- (b) $\max(80, 220, 170) = 220K$
- (c) $GP+A+B+C+D+E+F = 60+20+50+40+70+40+70 = 350K$

M2.(a) *First fit:*

- 212K se smešta u particiju veličine 500K, pri čemu ostaje prazna particija veličine $500K-212K=288K$. Posle dodele, sledeće particije su prazne (redom): 100K, 288K, 200K, 300K, 600K. Algoritam je obavio dva poređenja.
- 417K se smešta u particiju veličine 600K, pri čemu ostaje prazna particija veličine $600K-417K=183K$. Posle dodele, sledeće particije su prazne (redom): 100K, 288K, 200K, 300K, 183K. Algoritam je obavio 5 poređenja.
- 112K se smešta u particiju veličine 288K, pri čemu ostaje prazna particija veličine $288K-112K=176K$. Posle dodele, sledeće particije su prazne (redom): 100K, 176K, 200K, 300K, 600K. Algoritam je obavio dva poređenja.
- Procesu koji zahteva 426K ne može se dodeliti memorija zbog eksterne fragmentacije. Algoritam je obavio 5 poređenja.

Proces koji zahteva 426K ne može odmah da se izvrši i mora da sačeka da neki drugi proces oslobodi memoriju. Obavljeno je ukupno 14 poređenja između veličine memorije koju proces zahteva i slobodnih particija.

(b) *Best fit:*

- 212K se smešta u particiju veličine 300K, pri čemu ostaje prazna particija veličine $300K-212K=88K$. Posle dodele, sledeće particije su prazne (redom): 100K, 500K, 200K, 88K, 600K.
- 417K se smešta u particiju veličine 500K, pri čemu ostaje prazna particija veličine $500K-417K=83K$. Posle dodele, sledeće particije su prazne (redom): 100K, 83K, 200K, 88K, 600K. Algoritam je obavio 5 poređenja.
- 112K se smešta u particiju veličine 200K, pri čemu ostaje prazna particija veličine $200K-112K=88K$. Posle dodele, sledeće particije su prazne (redom): 100K, 83K, 88K, 88K, 600K. Algoritam je obavio 5 poređenja.
- 426K se smešta u particiju veličine 600K, pri čemu ostaje prazna particija veličine $600K-426K=174K$. Posle dodele, sledeće particije su prazne (redom): 100K, 83K, 88K, 88K, 174K. Algoritam je obavio 5 poređenja.

Svaki proces dobija zahtevanu memoriju. Obavljeno je ukupno 20 poređenja između veličine memorije koju proces zahteva i slobodnih particija.

(c) *Worst fit*

- 212K se smešta u particiju veličine 600K, pri čemu ostaje prazna particija veličine $600K - 212K = 388K$. Posle dodele, sledeće particije su prazne (redom): 100K, 500K, 200K, 300K, 388K. Algoritam je obavio 5 poređenja.
- 417K se smešta u particiju veličine 500K, pri čemu ostaje prazna particija veličine $500K - 417K = 83K$. Posle dodele, sledeće particije su prazne (redom): 100K, 83K, 200K, 300K, 388K. Algoritam je obavio 5 poređenja.
- 112K se smešta u particiju veličine 388K, pri čemu ostaje prazna particija veličine $388K - 112K = 278K$. Posle dodele, sledeće particije su prazne (redom): 100K, 83K, 200K, 300K, 278K. Algoritam je obavio 5 poređenja.
- Procesu koji zahteva 426K ne može se dodeliti memorija zbog eksterne fragmentacije. Algoritam je obavio 5 poređenja.

Proces koji zahteva 426K ne može odmah da se izvrši i mora da sačeka da neki drugi proces oslobodi memoriju. Obavljeno je ukupno 20 poređenja između veličine memorije koju proces zahteva i slobodnih particija.

(d) U ovom slučaju *Best fit* algoritam obezbeđuje najbolje iskorišćenje memorije.

M.3.

broj stranice = ceo broj količnika logičke adrese i veličine stranice

ofset = ostatak pri deljenju logičke adrese i veličine stranice

(a) Logička adresa 251

broj stranice = $\lfloor 251 / 2048 \rfloor = 0 \Rightarrow$ okvir=1, ofset = $251 \% 2048 = 251$, fizička adresa = $1 \times 2048 + 251 = 2299$

(b) Logička adresa 3129

br.stranice = $\lfloor 3129 / 2048 \rfloor = 1 \Rightarrow$ okvir=4, ofset = $3129 \% 2048 = 1081$, fizička adresa = $4 \times 2048 + 1081 = 9273$

(c) Logička adresa 10000

br.stranice = $\lfloor 10000 / 2048 \rfloor = 4 \Rightarrow$ okvir=12, ofset = $10000 \% 2048 = 1808$, fiz.adr. = $12 \times 2048 + 1808 = 26384$

(d) Logička adresa 6066

br. stranice = $\lfloor 6066 / 2048 \rfloor = 2 \Rightarrow$ okvir=3, ofset = $6066 \% 2048 = 1970$, fizička adresa = $3 \times 2048 + 1970 = 8114$

M.4.

(a) $219 + 430 = 649$

(b) $2300 + 10 = 2310$

(c) ilegalna referenca (premašena vrednost limit registra)

(d) $1327 + 400 = 1727$

(e) ilegalna referenca (premašena vrednost limit registra)